

CO₂-Prestatieladder N5

Communicatie over auditjaar 2024

Organisatie:	Gebr. van der Lee
Contactpersoon:	Monique Holling
Adviseur:	Stijn van der Linden & Guus de Jong
Adviesbureau:	De Duurzame Adviseurs
Update verslag:	16-09-2025

Wat is de CO₂ Prestatieladder?

De Prestatieladder is een managementsysteem dat zich richt op CO₂-reductie, energiebesparing en het gebruik van duurzame energie binnen de bedrijfsvoering en in projecten en in de keten. Het systeem vereist continue verbetering van inzicht, verdere CO₂-reductiemaatregelen, communicatie en samenwerking in de bedrijfsvoering. Het helpt organisaties met het structuren van interne bedrijfsprocessen rondom verduurzaming en het opzetten van duurzaamheidsverslaggeving met een focus op CO₂. Naast het maatschappelijke belang van duurzaamheid biedt het ook kansen voor het inspireren van interne en externe belanghebbenden, onderscheiding ten opzichte van concurrenten, kostenbesparing en het voldoen aan wetgeving. Daarnaast kan het certificeren op de CO₂-Prestatieladder voordeel opleveren in aanbestedingen van (publieke) opdrachtgevers. Hoe meer een organisatie zich inspant om CO₂ te reduceren, hoe meer kans op gunning bij een opdracht.

De CO₂-Prestatieladder kent vijf niveaus, waarbij niveau één, twee en drie zich richten op de eigen organisatie en niveau vier en vijf een stap maken naar de keten van de organisatie. Om de ladder te beklimmen naar een volgend niveau moet aan alle verplichte normen van onderliggende niveaus worden voldaan. Ieder niveau omvat de volgende vier invalshoeken:

A. Inzicht maakt een organisatie bewust van de eigen CO₂-prestatie, de risico's en kansen, biedt de organisatie informatie die ze kan gebruiken voor het formuleren van effectieve doelstellingen en maatregelen om de CO₂-uitstoot te reduceren, en waar de communicatie en samenwerking zich op dient te richten. Invalshoek A stimuleert organisaties om eigen uitstoot en in de keten te kennen. De organisatie realiseert continue verbetering in de diepgang, reikwijdte en efficiëntie van inzicht en kwaliteit van de emissie-inventaris.

B. Reductie creëert kansen voor het terugdringen van energieverbruik en CO₂-uitstoot, en bevordert samenwerking zodat de meest efficiënte opties voor reductie in de keten worden aangepakt. De organisatie realiseert continue verbetering van de efficiëntie van maatregelen, in het vaststellen en behalen van doelen en het aantonen van voortgang op doelstellingen en maatregelen.

C. Transparantie stimuleert de creatieve betrokkenheid van medewerkers. Ook weten organisaties van elkaars inzet, en kan een organisatie door anderen worden aangesproken op de ambities en vorderingen. De organisatie realiseert continue verbetering in de diepgang en verspreiding van de communicatie en in het verwerken van inbreng van de interne en externe belanghebbenden.

D. Participatie laat een organisatie investeren in samenwerking, delen van eigen kennis en daar waar mogelijk gebruikmaken van kennis die elders is ontwikkeld. De organisatie realiseert continue verbetering in het selecteren van nuttige initiatieven en het toepassen van de kennis in de organisatie.

Een erkende certificerende instantie beoordeelt de activiteiten en bepaalt het niveau van de CO₂-Prestatieladder. Hiervoor moeten stappen zijn gezet op alle invalshoeken van de ladder. In onderstaand figuur wordt bovenstaande tekst schematisch weergegeven met de bijbehorende weging van de invalshoeken voor certificering (bron: Handboek CO₂-Prestatieladder 3.1, SKAO).

Beschrijving van de organisatie

Gebr. van der Lee zet zich in om haar werkzaamheden met zo min mogelijk impact op het milieu uit te voeren. Het bedrijf investeert in energiezuinige technologieën en biedt trainingen aan om het milieubewustzijn onder medewerkers te vergroten. Deze inspanningen worden ondersteund door de certificering op trede 5 van de CO₂-Prestatieladder en het milieumanagementsysteem dat voldoet aan de ISO 14001-norm.

Missie en Visie

Wij bevorderen de mobiliteit van personen, goederen en grondstoffen.

Om onze missie waar te maken, bouwen en onderhouden we met toewijding en passie infrastructurele werken. Wij gaan daarbij zorgvuldig en met liefde om met mensen, natuur en middelen die hiervoor ingezet worden. Wij doen dat op een duurzame wijze en als een partner die in goede dialoog meedenkt met de opdrachtgever en ketenpartners. Wij staan voor de kernwaarden: betrouwbaarheid, kwaliteit, betrokkenheid, veiligheid en verantwoordelijkheid. Deze kernwaarden zijn de basis voor een fijne en veilige werkomgeving voor medewerkers met een uiteenlopende achtergrond. Zij kunnen zich maximaal ontwikkelen. Wij stimuleren de inzet van medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt. Wij geven medewerkers vertrouwen en medewerkers nemen verantwoordelijkheid. Om verdere groei en ontwikkeling van het familiebedrijf te waarborgen zijn we in 2028 met al onze disciplines omgevormd in een divisie gestructureerde organisatie. In 2031 zijn we waar dat technisch haalbaar is, overgeschakeld van het gebruik van fossiele energie naar oneindig hernieuwbare energiebronnen. Wij innoveren in circulariteit van ons afval en de grondstoffen die we gebruiken in onze productieprocessen. Gegeven de huidige kwaliteitseisen achten we in 2031 een niveau van 80% circulariteit haalbaar. De uitvoering van deze beide transitie dragen tenminste bij aan de continuering van de financiële soliditeit van het bedrijf.

Emissie inventaris

Scope 1 + 2:

OVERZICHT CO ₂ -EMISSIONS Gebr. Van Der Lee					2024 Heel jaar	
TYPE EMISSIESTROOM SCOPE 1	AANTAL	EENHEID	CONVERSIEFACTOR (g CO ₂ per eenheid)	UITSTOOT (ton CO ₂)		
Gasverbruik	4.304.800	m ³	2.134	9.186		28%
Brandstofverbruik - benzine	15.780	liter	2.821	45		0%
Brandstofverbruik - diesel	767.675	liter	3.256	2.500		8%
Brandstofverbruik - Xtra Green Diesel 10	0	liter	3.165	0		0%
Brandstofverbruik - Xtra Green Diesel 15	468.451	liter	3.013	1.411		4%
Brandstofverbruik - Xtra Green Diesel 20	133.035	liter	2.861	381		1%
Brandstofverbruik - HVO20	0	liter	2.844	0		0%
Brandstofverbruik - HVO50	0	liter	1.908	0		0%
Brandstofverbruik - HVO100	1.993.318	liter	347	692		2%
Brandstofverbruik - marine diesel	5.290.269	liter	3.436	18.177		55%
				Totaal scope 1	32.392	
TYPE EMISSIESTROOM SCOPE 2	AANTAL	EENHEID	CONVERSIEFACTOR (g CO ₂ per eenheid)	UITSTOOT (ton CO ₂)		
Elektriciteitsverbruik - grijze stroom	1.702.467	kWh	536	913		3%
Elektriciteitsverbruik - groene stroom	700.276	kWh	0	0		0%
Elektriciteitsverbruik - wagens	0	kWh	536	0		0%
				Totaal scope 2	913	
TOTALE EMISSIONS SCOPE 1, 2 EN BUSINESS TRAVEL					33.304	

Scope 3:

	AANWEZIG BINNEN KETEN	AFGEDEKT IN SCOPE 1/2	PROJECT GERELATEERD	Uitstoot (Ton CO ₂)	RANKING
Aangekochte goederen en diensten	Ja	Nee	Ja	62.120	1
Kapitaal goederen	Ja	Nee	Nee	109	4
Brandstof en energie gerelateerde activiteiten (niet in scope 1 of 2)	Niet van toepassing				
Upstream transport en distributie	Ja	Nee	Ja	5.619	2
Productieafval	Ja	Nee	Ja	4.889	3
Zakelijk reizen (niet in scope 1 of 2)	Nee		Ja		
Woon-werkverkeer	Ja	Nee	Nee		
Upstream geleaste activa	Niet van toepassing		Ja		

Doelstellingen

HOOFDDOELSTELLING SCOPE 1 EN 2

Gebr. van der Lee wil in 2028 ten opzichte van 2022 10% minder CO₂ uitstoten. Deze doelstelling is gerelateerd aan euro's inkoopomzet

Gebr. Van der Lee heeft ervoor gekozen om de doelstelling te relateren aan de inkoopomzet, omdat dit een efficiënt kengetal is voor het monitoren van de voortgang. De inkoopomzet weerspiegelt namelijk nauwkeurig de hoeveelheid activiteiten (zoals asfaltproductie, projecten en wegwerkzaamheden) die CO₂-uitstoot genereren.

Voor het vaststellen van de jaarlijkse doelstelling hanteert Gebr. Van der Lee een opbouwmethode, waarbij wordt verwacht dat de beschikbare kennis en duurzame technologieën in de toekomst verder zullen toenemen.

JAAR	VERWACHTE REDUCTIE
2023	1%
2024	3%
2025	6%
2026	7%
2027	8%
2028	10%

Subdoelstellingen scope 1 en 2

	DOELSTELLING	VOORTGANG
Scope 1	12% reductie in 2028 ten opzichte van 2022 op basis van het brandstofverbruik en gasverbruik. Een groot deel van de scope 1 uitstoot bestaat uit het brandstofverbruik. Het brandstofverbruik is grotendeels afhankelijk van het aantal projecten. Daarom is deze scope 1 doelstelling relatief aan het aantal projecten.	Absolute toename van ongeveer 3% Relatieve toename van ongeveer 44%
Scope 2	50% reductie in 2028 ten opzichte van 2022. De scope 2 uitstoot bestaat uit grijze stroom verbruikt door de panden en wagens. Als het elektrische wagenpark groeit, stijgt ook het aantal kWh in scope 2. Daarom is deze doelstelling relatief aan het aantal kWh opgewekt door de eigen zonnepanelen.	Absolute stijging van 40 %. Relatieve toename van 171%
Gasverbruik	CO ₂ -uitstoot verlagen met 10%. Gebr. van der Lee is actief aan het onderzoeken om over te stappen van naar een CO ₂ neutrale asfaltcentrale, wat een significant effect zal hebben op de CO ₂ -footprint.	Reductie van gasverbruik met 7%
Alternatieve brandstoffen	Van der Lee wil in 2028 dat minimaal 8% van het wagenpark elektrisch is (relatief aan het totaal aantal wagens).	17 elektrische voertuigen op 172 stuks. Dit betreft 9,8%.

Doelstellingen scope 3

Op basis van de 15 GHG-genererende categorieën voor scope 3 is een kwantitatieve analyse uitgevoerd. In deze analyse is per categorie in kaart gebracht welke ketenpartners betrokken zijn en welke reductiemogelijkheden er bestaan.

Het doel is om tegen 2028 een CO₂-reductie van 9% te realiseren ten opzichte van 2022.

Gebr. van der Lee heeft een reductiestrategie opgesteld op basis van de materiële emissies. Vanaf 2024 wordt er bovendien meer nadruk gelegd op circulariteit binnen het bedrijf. De

strategie richt zich in de eerste plaats op de grootste emissiebronnen binnen scope 3, waaronder het volgende:

1. Upstream transport en distributie: Deze categorie is de op één na grootste bron van scope 3-emissies voor Gebr. van der Lee. Het bedrijf streeft naar een CO₂-reductie van 5% in vijf jaar. Dit wordt bereikt door samen te werken met ketenpartners om het wagenpark te verduurzamen (bijvoorbeeld door het gebruik van HVO100), transportplanning te optimaliseren, chauffeurs te trainen in eco-vriendelijk rijgedrag, en ritten efficiënter te maken.

2. Aangekochte goederen en diensten (en kapitaalgoederen): De grootste bron van scope 3-uitstoot komt van de aanschaf van goederen en diensten. Gebr. van der Lee werkt samen met leveranciers om circulariteit te bevorderen. Daarnaast worden duurzame alternatieven actief opgenomen in offertes, het inkoopbeleid wordt aangepast om duurzaamheid te waarborgen. In het algemeen richt Gebr. van der Lee zich op het versterken van de samenwerking met ketenpartners, het bevorderen van CO₂-bewustzijn, het verduurzamen van de inkoopprocessen, en het verbeteren van de duurzaamheid en circulariteit in producten en processen.

Ketenanalyses

De plannen van aanpak en bijbehorende doelstellingen voor de ketenanalyses zijn beschreven in de desbetreffende documenten. Hetzelfde geldt voor de voortgang. Deze zijn te vinden op https://www.co2-prestatieladder.nl/nl/deelnemers/Gebroeders_van_der_Lee_V_O_F

Voortgang scope 1, 2, 3

VOORTGANG JAARLIJKSE CO ₂ -EMISSIONS, GEHELE BEDRIJF			
	2022	2023	2024
	Heel jaar	Heel jaar	Heel jaar
TYPE EMISSIONS SCOPE 1			
Gasverbruik	9.831	7.045	9.186
Brandstofverbruik - benzine	16	-	45
Brandstofverbruik - diesel	4.053	5.329	2.500
Brandstofverbruik - Xtra Green Diesel 10	-	-	-
Brandstofverbruik - Xtra Green Diesel 15	2.621	3.251	1.411
Brandstofverbruik - Xtra Green Diesel 20	1.738	991	381
Brandstofverbruik - HVO20	18	13	-
Brandstofverbruik - HVO50	346	-	-
Brandstofverbruik - HVO100	326	1.295	692
Brandstofverbruik - marine diesel	12.551	15.926	18.177
TOTAAL SCOPE 1	31.500	33.849	32.392
TYPE EMISSIONS SCOPE 2			
Elektriciteitsverbruik - grijze stroom	379	344	913
Elektriciteitsverbruik - wagens	2	-	-
TOTAAL SCOPE 2	380	344	913
TOTALE EMISSIONS	31.880	34.193	33.304

VOORTGANG JAARLIJKSE CO ₂ -EMISSIONS, GEHELE BEDRIJF			
	2022	2023	2024
	Heel jaar	Heel jaar	Heel jaar
<i>Absolute voortgang</i>	100%	107%	104%
Uitstoot per kengetal	178	223	190
Relatieve voortgang inkoopomzet	100%	125%	107%
Verwachting doelstelling	100%	99%	97%

VOORTGANG JAARLIJKSE SCOPE 3 EMISSIONS				
	2022	2023	2024	
	Heel jaar	Heel jaar	Heel jaar	t.o.v. 22
UPSTREAM SCOPE 3 EMISSIONS				
Aangekochte goederen en diensten	40.562	38.918	62.120	53%
Kapitaal goederen	733	718	109	-85%
Brandstof en energie gerelateerde activiteiten (niet in scope 1 of 2)	-	-	-	
Upstream transport en distributie	9.500	6.611	5.619	-41%
Productieafval	1.375	3.713	4.889	256%
Zakelijk reizen (niet in scope 1 of 2)	-	-	-	
Upstream geleaste activa	-	-	-	
TOTAAL UPSTREAM SCOPE 3 EMISSIONS	52.170	49.959	72.737	

Stuurcyclus

Actie	Frequentie	Planning	KAM	Communicatie afdeling	Externe adviseurs	Directie
FASEOVERSTIJGEND						
Voldoen aan continue verbetering volgens de stuurcyclus	Continu	Doorlopend	U			V
Voldoen aan eisen van projecten	Continu	Doorlopend	U			V
Voldoen aan verplichte internetpublicatie op de SKAO-website	Jaarlijks	Oktober			U	V
Voldoen aan contributieplichting aan de SKAO	Jaarlijks	April	U			V
PLAN						
Organizational boundary opstellen en accorderen	Jaarlijks	Augustus	U		UO	V
Organisatiegrootte actualiseren	Jaarlijks	Augustus	V		U	
Interne audit inplannen	Jaarlijks	Augustus	V		U	
Externe audit inplannen met certificerende instelling	Jaarlijks	Tijdens externe audit	UV			
A Lijst met energiestromen voor scope 1 en 2 actualiseren	Halfjaarlijks	april (heel) en december (half)	V		U	
B Mogelijkheden voor CO2-reductie in scope 1 en 2 inventariseren	Jaarlijks	Oktober	V		O	
D Relevante initiatieven inventariseren en bespreken met management	Jaarlijks	Oktober	U			V
A Gegevens verzamelen van de energiestromen in scope 1 en 2	Halfjaarlijks	maart en november	UV			
A Energiebeoordeling uitvoeren	Jaarlijks	September	V		U	
B Kwalitatief omschreven doelstelling voor scope 1 en 2 en accorderen	Jaarlijks	Augustus	U		O	V
B Kwalitatief omschreven doelstelling voor alternatieve brandstoffen/gebruik van groene stroom opstellen en	Jaarlijks	Augustus	U		O	V
C Effectieve stuurcyclus opstellen of actualiseren met toegewezen verantwoordelijkheden	Jaarlijks	September	V		O	
C Interne en externe belanghebbenden identificeren	Jaarlijks	September	UV		UO	
D Passieve en beperkte actieve deelname aan minimaal één initiatief plannen	Jaarlijks	Mei	UV			
A CO2-emissiefactoren actualiseren	Jaarlijks	Januari			UV	
A Emissie-inventaris rapportage opstellen voor scope 1 en 2	Halfjaarlijks	april en december	V		U	
B Plan van aanpak en kwantitatieve doelstellingen voor scope 1 en 2 opstellen en accorderen	Halfjaarlijks	april en december	U		O	V
B Energiemanagement actieplan voor scope 1 en 2 opstellen en accorderen	Halfjaarlijks	april en december	U		O	V
B SKAO Maatregellijst en ambitiebegaling opstellen	Jaarlijks	September	V		U	
C Communicatieplan opstellen en accorderen	Jaarlijks	Oktober	V	U	O	
D Actieve deelname aan minimaal één initiatief plannen, inclusief budget	Jaarlijks	N.T.B.	UV			
A Kwalitatieve scope 3 analyse uitvoeren en actualiseren	Jaarlijks	Mei	UV		U	
A Kwaliteitsmanagementplan voor ketenanalyses opstellen	Jaarlijks	Mei	UV		UO	
B Plan van aanpak en doelstellingen voor ketenanalyses opstellen en accorderen	Halfjaarlijks	Mei en december	U			V
C Dialogen met Ngo's/deskundigen en overheid inplannen	4x per jaar	N.T.B.	UV			UV
D Plan van aanpak voor ontwikkelingsproject opstellen en accorderen, inclusief budget	Halfjaarlijks	Mei en december	UV			V
A Gegevens voor scope 3 CO2-emissies verzamelen	Halfjaarlijks	maart en november	UV			
A Kwantitatieve scope 3 rapportage opstellen	Halfjaarlijks	april en december	V		U	
A Mogelijkheden voor CO2-reductie in scope 3 inventariseren	Jaarlijks	Augustus	UV			
A Strategieën opstellen voor CO2-reductie in scope 3	Jaarlijks	Augustus	UV		O	
A Ketenpartners benaderen voor specifieke emissiegegevens	Doorlopend	Doorlopend	UV			
A Kwaliteitsmanagementplan aanvullen voor scope 3	Jaarlijks	Oktober	V		U	
B Plan van aanpak en doelstellingen voor scope 3 opstellen en accorderen	Halfjaarlijks	Mei en december	U		U	V
C Relevante CO2-reductieprogramma's inventariseren	Jaarlijks	Juni	UV		O	
D Plan van aanpak voor CO2-emissie reductieprogramma opstellen en accorderen, inclusief budget	Halfjaarlijks	Mei en december	U		O	V
DO						
B Plan van aanpak voor scope 1 en 2 uitvoeren	Doorlopend	Doorlopend	U		O	V
D Initiatieven bijwonen	Halfjaarlijks	N.T.B.	UV			
Projectdossier actualiseren	Halfjaarlijks	Mei en december	UV		UO	
B Plan van aanpak voor ketenanalyses uitvoeren	Continu	Doorlopend	UV			
D Plan van aanpak voor ontwikkelingsproject uitvoeren	Halfjaarlijks	N.T.B.	U			V
C Dialogen met Ngo's en overheid uitvoeren en punten van zorg formuleren	4x per jaar	N.T.B.	U		O	V
B Plan van aanpak voor scope 3 uitvoeren	Continu	Doorlopend	U		O	V
C Publiekelijk committeren aan twee CO2-reductieprogramma's	Jaarlijks	N.T.B.	U		O	V
D Plan van aanpak voor sectorbreed CO2-emissie reductieprogramma uitvoeren	Continu	Doorlopend	U			V
CHECK						
C Ad hoc interne en externe communicatie over het energiereductie beleid	Ad hoc	Ad hoc	V	U		
C Structurele interne communicatie over het energiebeleid en doelstellingen	Halfjaarlijks	zie communicatieplan	V	UV	UO	
A Kwaliteitscontrole op de emissie-inventaris rapportage uitvoeren	Halfjaarlijks	maart en november			UV	
B Voortgang van het plan van aanpak en doelstellingen voor scope 1 en 2 evalueren	Halfjaarlijks	maart en november	U		O	V
C Communicatieplan voor scope 1 en 2 uitvoeren	Halfjaarlijks	zie communicatieplan	V	U	O	
C Uitvoering van het communicatieplan evalueren	Halfjaarlijks	mei en januari		UV		
D Bijwoning van de initiatieven evalueren	Jaarlijks	Oktober	U		O	V
A Evaluatie van relevantie van de ketenanalyses o.b.v. de kwalitatieve scope 3 analyse	Jaarlijks	november	U		O	V
A Ketenanalyses actualiseren	Halfjaarlijks	juni en november	UV		U	
B Rapporteren over de voortgang van doelstellingen in scope 1, 2 en 3	Halfjaarlijks	april en december	V	U	O	
B Voortgang vaststellen voor ketenanalyses	Halfjaarlijks	juni en november	UV		O	
C Punten van zorg uit de dialogen in de directiebeoordeling opnemen	Jaarlijks	november	UV		U	V
B Rapporteren over de emissie-inventaris van scope 1, 2 en 3 en voortgang in doelstellingen	Halfjaarlijks	april en december	V	U	O	
C Interne en externe communicatie over CO2-footprint in scope 1, 2 en 3, maatregelen en doelstellingen	Halfjaarlijks	zie communicatieplan	V	U	O	
C Relevantie van de CO2-reductieprogramma's evalueren	Jaarlijks	Juni	U			V
Vereiste budgetten in de directiebeoordeling opnemen	Jaarlijks	november	U		O	V
Directiebeoordeling uitvoeren inclusief het opnemen van openstaande actiepunten	Jaarlijks	november	U		O	V
Interne audit uitvoeren	Jaarlijks	Oktober	U		U	V
Externe audit uitvoeren	Jaarlijks	december			UV	
ACT						
Corrigerende maatregelen uit de interne audit herstellen	Doorlopend	Doorlopend	UV		UO	
Afwijkingen uit de externe audit herstellen	Jaarlijks	Doorlopend	UV		UO	
Bijsturen op aandachtspunten uit de "check" fase	Continu	Doorlopend	UV		UO	

Dataverzameling plan van aanpak

Scope 1, 2 en business travel

Emissiestroom	Eenheid	Bron	Uitvoerder
Aardgasverbruik			
Vastgoed Hagestein Lelystad Dordrecht Panheel	m3	Uitlezen meterstanden en eindfacturen. Berekenen verbruiken met Gebr. van der Lee Transport.	KAM en administratie
Brandstoffen			
Diesel Marine diesel HVO diesel (20.50.100) Xtra Green Diesel (10.15.20)	liter	Rapportages, tankpassen en data leveranciers	KAM en administratie
kWh wagens	kWh	Datadump excel	
Elektriciteit			
Vastgoed Hagestein Lelystad Almere Dordrecht Panheel, Argonweg, Hermes en Herman G	kWh	Uitlezen meterstanden en eindfacturen. Berekenen verbruiken met Gebr. van der Lee Transport.	KAM en administratie
Zonnepanelen	kWh	Uitlezen meterstanden en eindfacturen. Inlog in portal	
Gegevens projecten met gunningsvoordeel			
Divers	Uren arbeid en materiaal	Gegevens (berekende emissies) voor project met gunningsvoordeel	KAM en administratie
Lijst met projecten met gunningsvoordeel	n.v.t.	Projecten met gunningsvoordeel	
Brandstofverbruik inhuur en diesel per project	Liter	Verschillende Excel uittreksels per project	
Kengetallen			
Inkoopomzet	Euro's	Totaaloverzichten	KAM en administratie

Scope 3 Onderdeel van het kwaliteitsmanagementplan zoals vermeld in eis 4.A.2

Emissiestroom	Activiteiten	Bron en datacollectie procedure	Uitvoerder
Ketenanalyse asfalt			
Onderzoeksresultaten / rapporten asfalt		Onderzoeksrapporten	Lab
% duurzamere asfaltmengsels gebruikt		Vergelijking MKI Duurzame Asfa	Lab
notulen vergaderingen ketenpartners		Notulen en mails	KAM en lab
Ketenanalyse waterstof			
Notulen waterstof overleggen		Notulen	KAM
Interviews en KAM		Interview en mail	KAM en interviewees
Emissiefactoren waterstof		co2emissiefactoren	KAM
Scope 3 emissiestromen			
crediteurenlijst incl. uitgaven voor kapitaalgoederen en transport		Inkooplijst opvragen bij financiële administratie	KAM en financiën
Productieafval		Afvalrapportage opvragen bij data weegbrug	Administratie Hagestein en KAM

Plan van aanpak reductiemaatregelen

CO2-reductiemaatregelen	Planning	Frequentie	Verantwoordelijke(n)	Huidige status juli 2025
Scope 1 - Aardgasverbruik				
Onderzoek naar toepassing verjongingsmiddel bitumen (lage temperatuur asfalt)	2019-2027	Eenmalig	Laboratorium	Lopend, zie ketenanalyse
Onderzoek naar standaard lagere temperatuur asfalt	2019-2027	Eenmalig	Laboratorium	Lopend, zie ketenanalyse
Onderzoek naar groene waterstof toepassen in plaats van gas	2019-2023	Eenmalig	Laboratorium	Afgerond
Doorzetten panden verduurzamen	2024-2027	Eenmalig	Directie	Afgerond, alles is verbouwd in de afgelopen jaren.
Scope 1 - Mobiliteit				
Per kwartaal controle bandenspanning	2025	Per kwartaal	Wagenpark beheerder	Op dit moment wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn om uitvoerders/steunpunten uit te rusten met een bandspanningsmeter/compressor.
Toepassen van HVO-diesel bij projecten	Lopende gehele periode	Continu	Projectleider	Doorlopend.
Wegen bestelwagens (terugdringen meenemen overtollig materieel)	Lopende gehele periode	Continu	Wagenpark beheerder	Doorlopend.
Toolbox 'Het Nieuwe Draaien'	Lopende gehele periode	Jaarlijks	KAM	Gepubliceerd op 24-3-2022. Op 4-10-2024 is opnieuw aandacht besteed aan duurzaam rijden en draaien in de toolbox 'CO2-footprint 2023 gehele jaar'.
Snelheidsbegrenzer op bestel- en/of vrachtwagens instellen	2022	Eenmalig	Wagenpark beheerder	Afgerond
Bij inkoop vrachtwagens -> EURO 5 motoren of hoger	Lopende gehele periode	Continu	Wagenpark beheerder	Er wordt inmiddels alleen nog maar euro 6 of schoner aangeschaft.
Onderzoek naar elektrische vrachtwagen / elektrificeren wagens	Lopende gehele periode	Eenmalig	Wagenpark beheerder	Afgerond. In 2023 zijn twee elektrische vrachtwagens aangekocht (Volvo en Renault) en in 2024 zijn de vrachtwagen geleverd. Daarnaast is in 2024 het laadstation voor vrachtwagens op de asfaltcentrale geplaatst.
Brandstoftank in Lelystad	2022	Eenmalig		Afgerond
Elektrisch handgereedschap	Lopende gehele periode	Continu	Materieel beheer	Er is elektrisch materieel aangeschaft, zoals elektrische bladblazers, bosmaaiers, heggenhaar en kettingzaag. De afgelopen periode is er elektrische materieel aangeschaft voor Divisie Zuid.
Nieuwe elektrische inspectieboot	2022 - 2024	Eenmalig	Vloot beheerder	Afgerond. 1x ombouw - 1x nieuwbouw eigen beheer - In 2024 is duwboot Timmy gemoderniseerd met twee nieuwe DAF PACCER Euro 6-marine motoren. Deze update brengt aanzienlijke voordelen met zich mee, zowel op het gebied van brandstofbesparing als emissiereductie.
Track & Trace systeem op het materieel en busjes	Lopende gehele periode	Eenmalig	Materieel beheer	Doorlopend.
Scope 2 - Elektriciteitsverbruik				
LED verlichting toepassen bij vervangen reguliere verlichting	2027	Continu	Facilitair	Lopend, bij vervangen verlichting.
Pijlkarren op zonnen panelen	2027	Eenmalig	Materieel beheer	Twee mobiele verlichting aanhangers is de motor verwijderd en vervolgens geëlektrificeerd.
42 mobilights 100% elektrisch	2020	Eenmalig		Deze maatregel is uitgevoerd
Plaatsen van zonnepanelen Hagestein en Lelystad	2021	Eenmalig		Deze maatregel is uitgevoerd. Naast Hagestein en Lelystad zijn er ook zonnepanelen geplaatst in Dordrecht en Echt.
Onderzoek plaatsen meer zonnepanelen / vergroenen stroom	2024	Eenmalig	KAM	Afgelopen jaren zijn er op alle vestigingen zonnepanelen geplaatst.
Overige maatregelen				
Maatregelen SKAO status uitaevoerd laten onderzoeken	03 2025	Jaarlijks	KAM	Noo starten

CO ₂ -reductiemaatregelen scope 3	Planning	Stroom	Verantwoordelijke(n)	Huidige status juli 2025
Onderzoek naar leveranciers met CO ₂ -Prestatieladder certificaat, footprint of CO ₂ -beleid / Bepalen welke ketenpartners reeds inzicht in eigen CO ₂ -emissies en de emissies in de keten hebben	Q1 2024	Aangekochten goederen en diensten	KAM / planning	Er wordt nog maar één transporteur ingezet voor het asfalttransport en dit bedrijf is gecertificeerd voor de CO ₂ -prestatieladder niveau 4.
Benaderen en overleg starten met belangrijkste leveranciers en transporteurs / Samen met ketenpartners een doelstelling en PvA opstellen over verzamelen CO ₂ -emissies	Q1 2024		KAM	De hoofdtransporteur heeft een gecertificeerd of gepubliceerd beleid.
Planning transporten optimaliseren vanuit Gebr. van der Lee	Doorlopend		Planning	Deze optimalisatie wordt volledig toegepast. Sinds 2023 wordt er gebruik gemaakt van ScoreTrace. Enerzijds met een volle lading heen en terug, maar ook beoordelend of er bouwmaterialen dichterbij te verkrijgen zijn. Daarbij wordt ook overwogen of afvoer met schepen een mogelijkheid is, net als de optie van het creëren van een tussenopslag (voor een reductie in transporthoeveelheden).
Inkoopbeleid verscherpen t.a.v. het voeren van een CO ₂ -beleid van leveranciers.	Q1 2024		Planning	Deels uitgevoerd, afwegen keuzes voor duurzaam en energiezuinig.
Transport derden: verminderen van transportkilometers door plannen van ritten en letten op maximale belading en door zoveel mogelijk per schip of	Lopend		Planning	Deels uitgevoerd
Cheffeurs adviseren over rijstijl mogelijk door advies o.b.v. Het nieuwe rijden	Q4 2023	Upstream transport en distributie	KAM	Toolbox over gepubliceerd in 2022. Op 4-10-2024 is opnieuw aandacht besteed aan duurzaam rijden en draaien in de toolbox 'CO ₂ -footprint 2023 gehele jaar'.
Onderzoek naar mogelijke besparing door zuinigere vervoersmiddelen van leveranciers	Lopend		Planning	In 2023 zijn twee elektrische vrachtwagens aangekocht (Volvo en Renault) en in 2024 zijn de geleverd geleverd. Daarnaast is in 2024 het laadstation voor vrachtwagens op de asfaltcentrale geplaatst.
Onderzoek naar aantal ritten brandstofleveringen en efficiëntie van rittenplanning	Lopend		Planning	Sinds 2023 wordt gebruik gemaakt van ScoreTrace, hiermee kunnen ritten efficiënt worden gepland.
Verbruken opvragen bij de transporteur (liters diesel per gereden kilometer) en exacte emissiefactoren/ uitstoot bepalen	Lopend		Planning	Sinds 2023 wordt gebruik gemaakt van ScoreTrace. Op dit moment kan dit nog in het programma worden verwerkt, maar ScoreTrace heeft aangegeven deze vraag van meer aannemers te hebben gehad en willen graag met ons inspreken om kijken op welke wijze dit ingebouwd kan zodat het aan onze behoeftes wordt voldaan.
Opdrachtgevers adviseren HVO te gebruiken	Q1 2024		Tendermanager / contractmanager	Doorlopend, tevens MKI berekening laten maken voor extra green diesel / vangrail hergebruik
Optimaliseren v/d belading (laden op weegbrug, stimuleren lichtere voertuigen met een hoger laadvermogen)	Q1 2024	Planning	Het in kaart brengen van de lichtere voertuigen met hogere laadvermogen van inhuurpartijen wordt meegenomen in overzicht met wat chauffeurs doen aan CO ₂ -reductie. Er wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor laden op een weegbrug.	
HBE registratie vanuit eigen laadinfrastructuur	Q1 2025	Downstream transport	KAM	Leadpelen zijn geselecteerd om HBE te registreren, een contract is opgesteld om HBE registratie te faciliteren bij de beheerder van de laadinfrastructuur. Op dit moment wordt er een rekening geopend bij NEA.
Onderzoek naar hergebruik materialen / verminderen van afval door direct hergebruik van materiaalstromen in andere projecten, rechtstreeks terugbrengen van afvalmaterialen naar producent (i.p.v. afvalverwerker).	Doorlopend	Productieafval	KAM / projecteam	Er wordt actief gemonitord naar mogelijkheden voor het verwaarden van gras. Hiervoor zijn we in gesprek met de branche. Bij DBO vaarwegen wordt het gras dat tot rollen gemaakt kan worden naar boeren gebracht voor voer. Bij DBO Vaarwegen staat in de offerte als vast onderdeel 'duurzaamheidsalternatief'. In offerte 197 worden de klemmen uit een voorraad van OG hergebruikt. Daarnaast worden geleiderails hergebruikt.
Asfaltproductie naar 80% hergebruikt freesasfalt / Advies geven aan opdrachtgevers over type asfalt en hergebruik materialen en overleg voeren over de mogelijkheden	Lopend		Laboratorium	Duurzaam asfalt is doorlopend onderzoek (zie ketenanalyse). Waar mogelijk wordt er advies gegeven aan opdrachtgevers. In Q3 2024 is er in opdracht van de Provincie Zuid-Holland ongeveer 1.100 ton Warm Mix Asfalt aangeleed.

Kwantificering reductie

Scope 1

Maatregelen aardgasverbruik	Reductie op emissiestroom (m3)	Scope reductie	Reductie op totaal (CO2)
Onderzoek naar toepassing verjongingsmiddel bitumen (lage temperatuur asfalt)	0%	0%	0%
Onderzoek naar standaard lagere temperatuur asfalt	0%	0%	0%
Onderzoek naar groene waterstof toepassen in plaats van gas	0%	0%	0%
Richting een CO2 neutrale asfaltcentrale	10%	3%	3%
Doorzetten panden verduurzamen	0%	0%	0%
Totaal op gasverbruik	10%	3%	3%

Maatregelen brandstofverbruik	Reductie op emissiestroom (liter/kV)	Reductie op scope	Reductie op totaal (CO2)
Gedragsmaatregelen, zoals controle bandenspanning en toolboxes en wegen	0%	0%	0%
Verhogen HVO 100 bij projecten	0%	0%	0%
Technische maatregelen, zoals snelheidsbegrenzers en track tracé	0%	0%	0%
Bij inkoop vrachtwagens -> EURO 5 motoren of hoger	5%	4%	3%
Elektrificeren	8%	3%	5%
Verhogen tank Lelystad extra greendiesel 20	1%	0%	1%
Inspectieboot vernieuwen motor Stage 0-1 naar Stage 5 Timmy	0%	0%	0%
Totaal op brandstofverbruik	15%	8%	9%

Scope 2

Maatregelen elektra	Reductie op emissiestroom (liter/kV)	Reductie op scope	Reductie op totaal (CO2)
LED verlichting toepassen bij vervangen reguliere verlichting	0%	0%	0%
Pijlkarren op zonnen panelen	0%	0%	0%
Onderzoek plaatsen meer zonnepanelen / vergroenen stroom	50%	50%	1%
Totaal op elektraverbruik	50%		1%

Participatie – lopende initiatieven

Participatie lopende initiatieven

3D Actieve en passieve participatie in workshops en events

Stichting Positieve Impact en De Duurzame Adviseurs

Door Gebr. van der Lee wordt deelgenomen aan het initiatief [Stichting Positieve Impact](#). Dit initiatief richt zich op het inspireren van de deelnemers, het vergroten van kennis over de Prestatieladder, duurzaamheid, gedragsverandering en CO₂-reductiemogelijkheden en het vergroten van een duurzaam netwerk. Organisaties en individuen op een leuke, leerzame en verbindende manier inspireren tot het maken van positieve impact, dat is de missie van de events. De stichting voert dit uit middels een vierjaarlijks event (1 leden-only) met sectorspecifieke werkgroep bijeenkomsten en actieve workshops. Tijdens deze workshops moet Gebr. Van der Lee actief deelnemen. De stichting is een zusterorganisatie van De Duurzame Adviseurs, een adviesbureau, onder andere gespecialiseerd in de CO₂ Prestatieladder en CO₂-reductie. Regelmatig geeft dit bedrijf Webinars, waaraan ook is deelgenomen.

Asfalt dag Bouwend Nederland

Verduurzaming is het thema binnen de asfaltsector. CO₂ doelen, hergebruik en andere onderwerpen die bijdragen aan verduurzaming zijn het gesprek van de dag in de wereld van het asfalt. Tijdens de dag wordt dit punt van meerdere kanten belicht. Naast een inhoudelijk programma was de [Asfaltdag](#) er vooral ook om elkaar te ontmoeten.

Verdere deelnames 3D

- Webinar CO₂ Meten in de Logistiek. Gepresenteerd door [Visma Connect](#).
- [Horizon Flevoland](#): Event over netcongestie en Smart Energy Hubs.
- [Vakbeurs Recycling](#): Jaarlijks event over duurzame recycletechniek. Dit evenement is bezocht op 13 november 2024. Hierbij is onder andere gesproken met bekende partijen zoals Den Hartog (leverancier van HVO100). Ook zijn er nieuwe mogelijkheden gevonden voor het verwerken van verontreinigd slib, wat mogelijkheden biedt om dit op een betere treden weg te zetten op de ladder van Lansink. Er zijn in totaal 13 verschillende partijen bezocht op de vakbeurs.
- SKAO-event 'CO₂-prestatieladder 4.0: op weg naar 0 uitstoot': Bijgewoond op 21 januari 2025.
- Verdiepingsessie Productietechniek: Georganiseerd door Rijkswaterstaat met als onderwerp aanpak voor de verduurzaming van asfaltproductie.
- Stakeholderconsultatie voor marktpartijen over de aangekondigde regelgeving Sturende MKI in de GWW, bijgewoond op 13 maart 2025. Georganiseerd door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

5C De organisatie kan aantonen dat ze zich publiekelijk en contractueel heeft gecommitteerd aan minimaal 2 CO₂-emissiereductieprogramma's van overheid en/of NGO

Project HVO-diesel

Gebr. Van der Lee voert sinds 2017 meerdere projecten uit waarbij HVO-diesel wordt ingezet, met als doel CO₂-emissiereductie. Het eerste project werd uitgevoerd op Schiermonnikoog, gericht op beheer- en onderhoudswerkzaamheden. Sindsdien draait het project op HVO100, waarbij de focus ligt op het verminderen van de CO₂-uitstoot in de uitvoering van werkzaamheden. Deze projecten hebben een contractueel karakter en zijn specifiek gericht op CO₂-emissiereductieprogramma's in samenwerking met verschillende overheden en organisaties. De opdrachtgevers voor dit project zijn onder andere Natuurmonumenten, Wetterskip Fryslân, Vitens en de Rijksuniversiteit Groningen.

Ter voorbereiding van de inzet van HVO-diesel zijn diverse verkenningsoverleggen gevoerd met de betrokken partijen om het gebruik van deze duurzame brandstof onder de aandacht te brengen en te bevorderen. Momenteel heeft Gebr. Van der Lee meerdere lopende HVO-projecten met verschillende opdrachtgevers, waarbij het gebruik van HVO-diesel wordt

uitgebreid naar andere locaties en werkzaamheden, met als doel de verduurzaming van de sector verder te bevorderen.

Cumela

In 2022 heeft Gebr. Van der Lee zich aangesloten bij Cumela, de brancheorganisatie voor groen, grond en infra. Cumela biedt haar leden uitgebreide ondersteuning, variërend van algemene advisering en maatwerk tot verzekeringen, opleidingen en trainingen. De organisatie speelt een actieve rol in het informeren, verbinden, ontzorgen en ondersteunen van bedrijven in de sector, met als doel een gezonde en toekomstbestendige sector te waarborgen. Op 2-4-2024 en 19-6-2024 heeft Gebr. Van der Lee deelgenomen aan programma-meetings.

Een belangrijk initiatief van Cumela is het meerjarige sector emissiereductieprogramma [Sturen op CO₂](#), waaraan inmiddels meer dan 200 Cumelabedrijven deelnemen. Het doel van dit programma is om de uitstoot van de deelnemende bedrijven met te verlagen. Hiervoor zijn scope 1 en 2 doelstellingen opgesteld, waaraan deelnemende bedrijven contractueel committeren. Het initiatief is ontworpen om bedrijven te helpen hun CO₂-uitstoot te verminderen en de Prestatieladder van de SKAO te behalen, met een focus op de niveaus 3 tot en met 5. Deelnemers krijgen toegang tot waardevolle informatie, innovatieve ideeën en de nodige documenten om hun CO₂-beheer te optimaliseren.

Bewust Omgaan met Energie

Het CO₂-reductieprogramma "Bewust Omgaan met Energie" is opgezet door Mourik Infra B.V. en wordt gecoördineerd door de NGO Stichting Stimular. Het programma richt zich op aannemers en toeleveranciers uit de bouw- en GWW-sector in de regio. Vanwege de groei van het aantal deelnemers naar 20, is het programma opgesplitst in twee groepen: Bouw & Infra en Zwaar Materieel en Industrie. Het doel van het programma is om energiebewustzijn binnen bedrijven te bevorderen en hun energieverbruik te verminderen. Dit gebeurt door bedrijven te ondersteunen bij het verduurzamen van hun bedrijfsvoering en het bevorderen van duurzaam gedrag bij hun medewerkers. De focus ligt vooral op het verduurzamen van brandstofverbruik, wat goed aansluit bij de doelstellingen van Gebr. Van der Lee, die op zoek blijven naar reductieprogramma's die het beste aansluiten bij de bedrijfsvoering. Dit was ook de reden voor deelname aan de kennismakingssessie op 26 september. Sinds eind 2024 neemt Gebr. Van der Lee deel aan dit reductieinitiatief.

Het programma moedigt bedrijven aan om binnen hun eigen bedrijfsvoering maatregelen te nemen die het verbruik verminderen en hun medewerkers bewust te maken van de impact van energieverbruik. Dit initiatief is vernieuwend in de regio, aangezien er geen vergelijkbare programma's bestaan. Deelnemers monitoren hun voortgang op regelmatige basis en stellen zelf reductiedoelen vast. Elke bijeenkomst behandelt een specifiek onderwerp, gekoppeld aan een reductiedoelstelling. De te nemen maatregelen komen uit de Maatregelenlijst van de SKAO, categorie B.

Aanpak voor de verduurzaming asfaltproductie

Rijkswaterstaat heeft een marktconsultatie opgezet voor de verduurzaming asfaltproductie. De doelen zijn als volgt:

1. Goede kwaliteit asfalt
2. Schone lucht
3. Circulariteit
4. Afbouwen CO₂-uitstoot

In de uitwerking beïnvloeden deze doelen elkaar, waardoor we ze in samenhang benaderen. De aanpak bestaat uit 4 sporen:

- Regie en uniformiteit in toezicht en handhaving rond emissies van schadelijke stoffen. Denk aan geüniformeerde meetverplichtingen en duidelijkheid rond de best beschikbare technieken.
- Inkoopisen voor 2030 met daarin minimum-prestatieniveaus, zoals een maximale waarde voor energieverbruik. Provincies en gemeenten worden hier nadrukkelijk in betrokken voor gezamenlijk opdrachtgeverschap.

- Stimulering van vroege investeerders 2026-2030 om terugverdienmogelijkheden te bieden aan producenten die voor 2030 al aan inkooppeis 2030 voldoen. Hiervoor is budget uit het klimaatfonds beschikbaar.
- Sectorbrede samenwerking om implementatie in de uitvoering te ondersteunen. Denk aan validatieproces, data infrastructuur, brongericht onderzoek naar schadelijke emissies en uitvoeringskaders en richtlijnen.

4D De organisatie kan aantonen dat zij als initiatiefnemer van een ontwikkelingsproject de sector faciliteert in CO₂-reductie door haar naam aan het initiatief te verbinden, ondersteund door publicaties en bevestigingen van mede-initiatiefnemers, waarbij zij een leidende rol neemt en dit minimaal halfjaarlijks aantoont.

Onderzoek naar verlaging MKI van asfaltmengsels

In het kader van de certificering volgens de CO₂-Prestatieladder Niveau 5 is Gebr. Van der Lee het initiatief gestart om met ketenpartners een initiatief/ werkgroep te starten. Het doel is om de bestaande ECO Base/Bind asfaltmengsels van een officieel duurzaam label te voorzien en met de ketenpartners mogelijkheden te verkennen om de principes van ECO Base/Bind door te vertalen naar deklagen/ECO-Lay mengsels. Met deze doelstellingen is binnen de werkgroep concreet gewerkt aan de verduurzaming van het assortiment asfaltmengsels. Als resultaat heeft Gebr. Van der Lee alle asfaltmengsels van een LCA met MKI-waardes voorzien. Dit biedt ook nieuwe inzichten in hoeverre de constructieve eigenschappen van de mengsels verbeterd zijn t.o.v. de standaard mengsels. Het belang van MKI-waardes is de afgelopen jaren toegenomen. Om deze reden is Gebr. Van der Lee het onderzoek voortgezet om de MKI-waardes van asfalt structureel te verlagen. Dit langdurige onderzoek is beschreven in het overzicht van CO₂-reductiemaatregelen van Gebr. Van der Lee en in de ketenanalyse.

5D De organisatie kan aantonen dat zij actief betrokken is bij het opzetten van een sectorbreed CO₂-emissiereductieprogramma in samenwerking met minimaal één NGO/overheid of brancheorganisatie en twee andere organisaties, en dat zij een relevante bijdrage levert aan de uitvoering. De activiteiten moeten gericht zijn op de implementatie van maatregelen met bewezen CO₂-reductie, waarbij de organisatie zelf gebruik maakt van de maatregel.

Gras verwaarden

Gebr. van der Lee zet zich in om de afvalstromen van bermgras steeds verder te reduceren en zo veel mogelijk hoogwaardig te hergebruiken gedurende de looptijd van het contract. Daarbij wordt verwacht dat de opdrachtnemer aantoonbare stappen zet om het aandeel hergebruik in de loop der tijd structureel te laten toenemen. Het uiteindelijke doel is om een zo hoog mogelijk niveau van hergebruik van bermgras te realiseren.

Om deze reden heeft Gebr. van der Lee zich aangesloten bij Greenhub. Dit is een CO₂-reductieprogramma met de volgende partners: Provincie Zuid-Holland, diverse aannemers die grasmaaien in de Provincie Zuid-Holland en partijen die initiatieven opzetten voor het verwaarden van gras. Alle partners zijn terug te vinden op de volgende pagina: <https://greenhub-zuidholland.nl/partners/>. Voorbeelden van partijen die initiatieve opzetten voor het verwaarden van gras is het maken eierendozen en bokashi projecten. De punten van zorg waar het CO₂-reductieprogramma nu tegen aanloopt is het volgende:

- Het aanbod van gras is te hoog voor het aantal initiatieven dat er op dit moment is.
- Er zijn strenge eisen voor het gras. Het moet schoon en zijn een bepaalde lengte hebben. In de praktijk lijkt dit lastig.

Het CO₂-reductieprogramma gaat met bovenstaande aan de slag.

Naast Greenhub is er bij de Provincie een innovatieteam opzet. Dit innovatieteam heet Startup in Residence, en zij koppelen bedrijven aan start-ups met de nieuwe technologieën. Wij hebben bij het innovatieteam een casus ingebracht met betrekking tot het verwaarden van gras.

RAW

Gebr. Van der Lee is actief betrokken bij het opzetten van een sectorbreed CO₂-emissiereductieprogramma RAW-werkgroep MKI, waarin zij samenwerkt met zowel overheidsinstantie(s) en relevante partijen, onder andere de Provincie Groningen, de Gemeente Helmond en Rijkswaterstaat. Dit gebeurt specifiek binnen de context van de verduurzaming van de Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW)-sector, waar de organisatie haar expertise en bijdrage levert aan de ontwikkeling van duurzame maatregelen. De verkenningsmiddag vond plaats op 1 februari 2024. Hieruit is een werkgroep ontstaan. De werkgroep richt zich op de integratie van de Milieukostenindicator (MKI) in de RAW-systematiek, waarmee de sector de duurzaamheidsprestaties van projecten beter kan meten en verbeteren. De werkgroep bestaat uit vertegenwoordigers van diverse organisaties, waaronder bedrijven, overheden en kennisinstellingen, waarover meer te lezen is op: <https://www.raw.nl/nieuws/1275-raw-werkgroep-mki-in-raw-van-start>. De werkgroep ging van start op 8 mei 2024.

De verkenningsfase van dit project werd uitgevoerd door drie verkenningsmiddagen, waaraan de organisatie actief deelnam. Tijdens deze bijeenkomsten werden belangrijke signalen opgehaald over de rol van MKI in het verduurzamen van de GWW-sector. De uitkomsten gaven aan dat MKI kan bijdragen aan CO₂-reductie door het verduurzamen van aanbestedingen en het bevorderen van het gebruik van milieuvriendelijkere technieken en materialen. De activiteiten van de werkgroep zijn gericht op de implementatie van maatregelen die bewezen bijdragen aan CO₂-reductie. De organisatie zelf maakt gebruik van deze duurzame maatregelen, wat direct bijdraagt aan het verminderen van de CO₂-uitstoot binnen haar eigen projecten en binnen de bredere sector.

Bijlage D: Plan van aanpak

PLAN VAN AANPAK CO₂-EMISSIE REDUCTIEPROGRAMMA	
Beschrijving van de maatregel	Verduurzamen van RAW door MKI-onderdeel te maken van de RAW-systematiek.
Beschrijving van voorgenomen activiteiten	Het doel van de RAW Werkgroep MKI in RAW is om impact op duurzaamheidsgebied te maken door MKI een te plek geven in de RAW-systematiek. Dit wordt gedaan doormiddel van een werkgroep waarbij gebr. van der Lee is aangesloten.
Planning	Elke eerste vrijdag van de maand komt de werkgroep bij elkaar. Start 8 mei 2024.
Motivatie van de redenen waarom de brede implementatie van de maatregel aanvullende actie vereist	MKI is op dit moment niet opgenomen in de RAW-standaard. Om dit erin te krijgen is een goede voorbereiding en brede implementatie nodig. Om dit te bereiken is de werkgroep opgezet.
Vereiste acties en beoogde doelgroep van organisaties	De doelgroep zijn bedrijven die RAW-projecten aannemen. Gebr. van der Lee neemt RAW-projecten aan. Wij zullen dan ook gebruik maken van de aangepaste RAW-standaard.
Overzicht van deelnemers	Irma Ootes – Gebroeders van der Lee Mark van Iersel – KWS Infra Narsing Lahki – Provincie Groningen Peter Gosselink – RHDHV Gert-jan van Schijndel – Gemeente Helmond Richard Busse – Antea Group Jim van der Kooij – Bam Infra Gerhardus Oosterhuis - Rijkswaterstaat
Toelichting op de rol van deelnemers, inclusief specifieke inbreng in het programma	De deelnemers zitten allemaal in de werkgroep om de MKI in de RAW-standaard te verwerken.
Inschatting en onderbouwing van beoogde CO₂-reductie	<p>Het doel van de RAW Werkgroep MKI in RAW is om impact op duurzaamheidsgebied te maken door MKI een te plek geven in de RAW-systematiek. Dit wordt gedaan doormiddel van een werkgroep waarbij gebr. van der Lee is aangesloten.</p> <p>Hierbij wordt met name gezocht naar een praktische invulling die duidelijkheid biedt ten aanzien van de fasen van de levenscyclus die moeten worden betrokken. MKI in RAW moet praktisch uitvoerbaar zijn en het moet volkomen duidelijk zijn wat de aannemer met betrekking tot MKI moet aanleveren en hoe dit praktisch kan worden getoetst.</p>
Minimum en tijd gerelateerde doelstellingen	Het doel van de RAW Werkgroep MKI in RAW is om impact op duurzaamheidsgebied te maken door MKI een te plek geven in de RAW-systematiek. Dit wordt gedaan doormiddel van een werkgroep waarbij gebr. van der Lee is aangesloten.
Beschrijving van de beoogde communicatie	De communicatie naar de rest van de sector wordt gedaan doormiddel van publicatie van de RAW-standaard.
Voortgang	Heeft op de volgende datums plaatsgevonden: 8-5-2024 7-6-2024 5-7-2024 6-9-2024

4-10-2024

Op de volgende datum zal er weer overleg plaats vinden:
30-09-2025

Disclaimer & Colofon

Uitsluiting van juridische aansprakelijkheid

Hoewel de informatie in dit rapport afkomstig is van betrouwbare bronnen en exceptionele zorgvuldigheid is betracht tijdens het samenstellen van deze rapportage kunnen De Duurzame Adviseurs geen juridische aansprakelijkheid aanvaarden voor fouten, onnauwkeurigheden, ongeacht de oorzaak daarvan en voor schade als gevolg daarvan. De borging en uitvoering van de opgestelde doelen en maatregelen aanwezig in dit rapport liggen bij de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever. Voor het niet behalen van doelen en/of het onjuist aanleveren van data door de opdrachtgever, kunnen De Duurzame Adviseurs niet aansprakelijk worden gesteld.

In geen enkel geval zijn De Duurzame Adviseurs, haar eigenaren en/of medewerkers aansprakelijk ten aanzien van indirecte, immateriële of gevolgschade met inbegrip van gederfde winst of inkomsten en verlies van contracten of orders.

Bescherming intellectueel eigendom

Het auteursrecht op dit document berust bij De Duurzame Adviseurs of bij derden welke bij toestemming deze documentatie beschikbaar hebben gesteld aan Gebr. van der Lee.

Vermenigvuldiging in wat voor vorm dan ook is alleen toegestaan door voorafgaande toestemming door De Duurzame Adviseurs.

Digitale Ondertekening

Auteur(s):	De Duurzame Adviseurs
Verantwoordelijke manager:	M. Holling